

mund. Postim 4ca

Grudziądz 86-300

Grudziądz
POW. AK
†† Stanisławski Władysław

M: 1226/2041 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Stanisławski Władysław
T-X-1226/2041 Pom.
Grodziade POW. - AZ

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 6 s. 1-8

II. Materiały uzupełniające relację k. 8 s. 1-9

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

1) dot. W. Stanisławskiego k. 5 s. 1-7

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 3

VI. Fotografie *datat i ikonografii*

1/3. Materiały dokumentacyjne dotyczące
relektora: Stanisławski Władysław

1. Kserokopia zesłania z 25.05. 1937r.
Kier. Szko. Publ. Szkoły Powiatowej o
udziale Wł. Stanisławskiego w strajku
szkolnym i leg. stronie kota (mieszkańców
powst. wielkop.) - wystawione w Poznaniu
16.06. 1938r., [w:] Klett J. O
powstaniach wielkopolskich w Gnieźnie
1920-1996, Gdansk 2000 k. 1 s. 1
2. Kserokopia strony leg. Medalu
Niepodległości, [w:] Klett J. O powstaniach
wielkopolskich w Gnieźnie 1920-1996,
Gdansk 2000. k. 1 s. 2
3. Dekret mianowania Wł. Stanisławskie-
go "chorążym" wyd. 7. VII 1941r. w
Gnieźnie, pras. K. Obr. Pom. Polskiej
Org. Wojskowej, kserokop. k. 1 s. 3
4. Odbitki odpisów w/w Dekretu - ks.
miejst. nr 38 k. 3 s. 4-8

Stanisław Kowalski
podpis własnoręczny

wystawiona w Poznaniu dnia 16.6.1938 r.

Za Zarząd Główny:

Prezes:

Sekretarz:

Stefan...
gest. broni w s. 3

- 3 -
Kolegium Związku Powiat Gódnicki

Członka:

Nazwisko - imię *Karłowicki Kacypior*
ur. data *20.3.1895* miejsc. *Koźmin*
mieszkanie *Gódnicki, Karłowicka 23m7*
zawód wzgl. stan społ. *robotn. mech.*
stopień - szarża wojsk. *plutonowy*
jest członkiem org. powst. od *14.12.1930*
zweryfikowany przez *6 Zarząd. 7 p*
Nr. dyplomu weryf. *1293* nr. Ref. Hist. *8922*
Nr. kartoteki Zarządu Głównego *1293*
oddal do unieważn. dotycząc leg. Kola
z zapłac. składkami do mies. *19* r.

Uwagi:

Kierownictwo
VI-kl. Publicznej Szkoły
Powszechnej
w Koźminie

L.dz. 180/37

Koźmin/Poznańskie/, dnia 26.V.1937r.

Zaświadczenie.

Na zyczenie zaświadcza się, że p. **S t a n i s ł a w s k i**
W ł a d y s ł a, urodzony dnia 20 marca 1895r. w Koźminie, wyzna-
nia rzymsko-katolickiego, syn robotnika Michała St. z Koźmina,

brał czynny udział w strajku szkolnym 1906/07 roku i figu-
ruje w spisie dzieci strajkujących, jaki znajduje się w tutejszych
aktach pod nr. bież. 145.

Kierownik szkoły:

Jerzy Sochurich
Jerzy Sochurich.

Wolne od opłaty stemplowej
w myśl art. 142 i 180 Ust.
z dnia 1.VII.1926r. (Dz. Ust.
Nr. 98. poz. 570).

*Klart Jardeniz, p powstaniach wielkopolskich
w Gódnicku 1920-1936, Gódnick 2000,*

N 564-24/5462
BIURO
KOMITETU KRZYŻA I MEDALU
NIEPODLEGŁOŚCI STWIERDZA

IZ P. *Stanisław Staniszewski*
JEST ODZNACZONY MEDALEM
NIEPODLEGŁOŚCI

SEKRETARZ GENERALNY
W. Jankowski

PODPIS WŁAŚCICIELA LEGITYMACJI
Stanisławski
P. K. P. ulga w/g tabelli B

Józe

Blotto J. o powstaniu caeli - wielkopolskich w grudniu 1920-1936, 1 gdańskie 2000

ze sta
żoną

Właściciela:

fotografia

Szczepanski Antoni

wystawiona w Poznaniu dnia 2 194 r.
Za Zarząd Główny Wielkopolski
Poznań

Przełożony: *W. Jankowski*

Koło *Grudziądz* Powiat

Członka:

Nazwisko - imię *Szczepanski Ant.*
ur. data *1895* miejsc. *Poznań*
mieszkanie *Grudziądz Gen. Sierotkowi*
zawód rozgl. stan. spot. *muzyk* 32
stopień - szarża wojsk. *str. opniem*
Jest członkiem org. powst. od

zreperifikowany przez *Zarząd Powiatowy*
nr dyplomu weryf. *4871* nr Ref. Hist.
nr kartofeki Zarządu Głównego

oddział do unieważn. dotychczas. leg. Kola

z zapłac. składkami do mies. 19

Uwagi:

1895

7 lipca

Województwo Kraków
Główny Urząd Wykonawczy

DEKRET

Województwo Kraków
Główny Urząd Wykonawczy
Wojewoda Krakowski
Wojewódzki Urząd Wykonawczy

Wojewódzki Urząd Wykonawczy
Wojewoda Krakowski
Wojewódzki Urząd Wykonawczy
Wojewódzki Urząd Wykonawczy

Wojewódzki Urząd Wykonawczy
Wojewoda Krakowski
Wojewódzki Urząd Wykonawczy
Wojewódzki Urząd Wykonawczy

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

5
Archiwum - własne autoru
- Edmunda Radzińskiego
Dekret - mianowania Wł.
Stankiewicz - Chorążym
pow. Polskiej Organizacji Wojsko-
wej, a później HK.

KOMENDA OKRĘGOWA POMORSKA

WOLNOŚĆ - HONOR - OJCZYZNA - ^{↑?}spomnij!

dn. 7 lipca (nrh?)

Dla Stanisławskiego Włodzisława
w Gnukszoku

DEKRET

PANU Stanisławskiemu Włodzisław ^{2↓}urodzonemu dnia 20 marca 1895 r. w Kozminie powiatu Krotoszyńskiego województwa Poznańskiego syn Michała i Marianny z domu ^{2↓}Robakowskiej ¹⁹³⁰wyznania Rzym.-kat. ¹⁹⁴⁵ z domu ²_____ ²_____ ²_____

NALEŻNY DO POW: ADM. PAŃSTW. OD DNIA 7 lipca ²_____ ²_____

NADANY STOPIEŃ CHORAŻEGO (piedoty)

I PRZYDZIELAM PANU DO kompanii szperaczy ²_____ z ²POWOLANIEM ²_____ kompanie

szperaczy ^{↑?}lewego skrzydła

OGROSZENIA

ROZKAZUJE PANU NIEZWŁOCZNIE W chwili MOBILIZACYJNEGO

^{NE?} z DEKRETEM NINIEJSZYM DO Komendy Okręgowej Pomorskiej CELEM WCIENIA I WCIĄGNIĘCIA EWIDENCYJNEGO PRZYDZIELONEJ ²_____

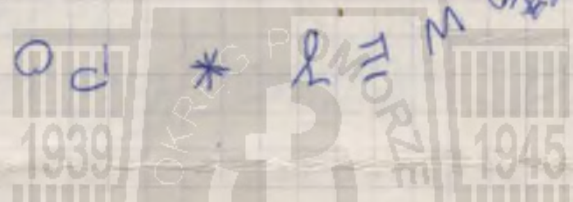
²_____ podpis niezbytelný

²_____ podpis dość niezbytelný

agencja

KOMENDA OKRĘGU
 POMORSKIEGO
 ORGANIZACYA WOJSKOWA
 I ADMINISTRACYI

GENERALNA
 ELŻBIETY ZAWACKIEJ

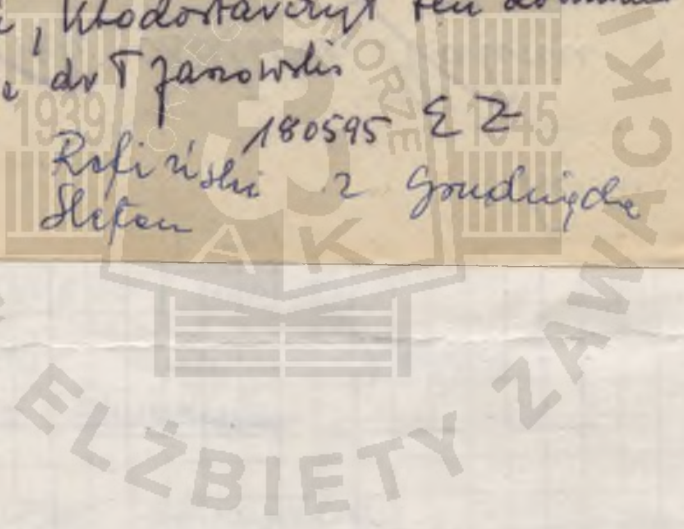
PAMIĘĆ
 O WETERANACH
 WOJNY 1939-1945

Zmót fotokopii ne špodevi p. Ropinišija
(pchevešem dne E Z.
18.07.95) HHH

Pami Marie - prvoy referenci!
Dokument bardo cenny
dobryy estouka byt' mori POW
otroga Pamborskiya (mli mivrytely)
Stamiravskiy v Tashkentse
z Goudrijdra

ks. malyshov
m 38

Spravditi, khodotaviriyt ten dokument
konsultatsiya do T fanovdin
180595 E Z
Rafirishli z Goudrijdra
Slefen

- 11 Materiały uzupełniające relexy: Stanisławski
Władysław
1. Inf. biograficzne o Władysławie Stanisławskim, [w:] Klett J., O powstaniach wielkopolskich w Gduńsku 1920-1936, Gdansk 2000, s. 14-15, kserokop. k. 1 s. 1-2
 2. Biogram Wł. Stanisławskiego aut. Edmunda Rafimskiego, projekt do s. 6 „Słow. (...) komp. pom.”, napis kserokop. k. 2 s. 3-4
 3. Errata do biogramu Władysława Stanisławskiego autorstwa Edmunda Rafimskiego, napis kserokop. k. 3 s. 5-7
 4. Rafimski E., biogram „Stanisławski Władysław”, [w:] Słow. biograf. konspiracji pomorskiej 1939-1945, Toruń 2004, z. 6, s. 158-159, kserokop. k. 2 s. 8-9

1
Klutt J., O powstańcach wielkopolskich
w Grudziądzu 1920-1996, Gdansk 2000

– pełnił służbę w MO. W latach 1950–1960 pracował w Powszechnej Spółdzielni Spożywczej w Grudziądzu, po czym przeszedł na emeryturę. W roku 1949 został zweryfikowany przez Zarząd Główny Związku Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu – nr dyplomu weryfikacyjnego 4811 – oraz otrzymał legitymację członka Związku Powstańców Wielkopolskich 1918–1919 (nr 4811/103). Antoni Szczepański wstąpił do koła w Grudziądzu 20 stycznia 1949 roku. Został odznaczony: Odznaką Grunwaldzką – w 1946 r., oraz Brązowym Krzyżem Zasługi – w 1948 r.

Zmarł w dniu 20 sierpnia 1967 r., został pochowany na cmentarzu komunalnym w Grudziądzu.

(Notkę biograficzną opracowano na podstawie dokumentów i danych przekazanych przez syna – Bronisława Szczepańskiego.)

Władysław Stanisławski, syn Michała, ur. 20.03.1895 r., zm. 27.12.1976 r. W roku szkolnym 1906/1907 brał udział w strajku w Publicznej Szkole Powszechnej w rodzinnym miasteczku – Koźminie.

16 stycznia 1919 r. jako ochotnik wyjechał z drużyną „Sokoła” na powstanie wielkopolskie. Brał czynny udział przy zdobywaniu dzielnicy Poznania – „Jeżyce”. Następnie wrócił do rodzinnego miasteczka, gdzie utworzyła się „kompania koźmińska”, z którą wyruszył na Krotoszyn i do Rawicza. W walkach o Rawicz został ranny (w dniu 5 lutego 1919 r.). Po wyleczeniu służył w Wojsku Polskim do 2 kwietnia 1921 r.

Po zdemobilizowaniu z WP w stopniu plutonowego, osiedlił się w Grudziądzu i zamieszkał przy ul. Narutowicza 23. Najpierw podjął pracę w Fabryce Narzędzi Rolniczych, a od 1930 roku

2

w Miejskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji. W Grudziądzu zastała go wojna i okupacja hitlerowska.

Grudziądz cierpiał, ale walczył

Chęć oporu przeciwko nieprzyjacielowi narodziła się w części społeczeństwa grudziądzkiego natychmiast po wkroczeniu Wehrmachtu.

Tzw. trójki i piątki działały zupełnie samodzielnie, ale łączył je wspólny cel, którym było utrudnienie władzom hitlerowskim wszelkich poczynań gospodarczych, dywersja polityczna i organizacyjna oraz sabotaż ekonomiczny. Był to zresztą cel każdego Polaka.

Trudno pisać o wszystkich przejawach oporu i dlatego też wspomnę o jednej grupie walki podziemnej – pod dowództwem Władysława Stanisławskiego, b. powstańca wielkopolskiego; oprócz niego grupę tworzyli Leon Sawala i Stanisław Górny, wszyscy oni działali w Wodociągach Miejskich. Ludzie ci rozpoczęli sabotaż od niszczenia wodomierzy. Przy każdej okazji uszkodzali mechanizmy, zrywali wskazówki, a zakładając nowe wodomierze, podawali fałszywy stan zużytej wody. Akcja ta prowadziła do zmniejszania dochodów przedsiębiorstwa i zmuszała hitlerowców do ciągłego sprowadzania nowych wodomierzy. Była to pożyteczna akcja, bo zmuszała ona wroga do zwiększonej produkcji narzędzi nie mających nic wspólnego z wojną. Grupa W. Stanisławskiego zniszczyła około 800 wodomierzy.

Drugim poważnym sabotażem tej grupy było zniszczenie planów sieci wodnej. W związku z tym Niemcy stanęli wobec konieczności sporządzenia nowych planów. Praca wlokła się w żółtim tempie i zakończona została dopiero w roku 1942. Na przedłużenie pracy wpłynęło podawanie przez członków trójki mylnych informacji w sprawie sieci wodociągowej, co prowadziło do usta-

Grudziądz, dnia 30.01.2003 r.

10. 02. 2003

356/Pom - 410/03

Edmund Rafiński
Grudziądz
ul. Śniadeckich 76e/90

Władysław Stanisławski, uczestnik POW i AK , jej sieci dywersyjnej na tyłach wroga, pseudonim nieznany.

Urodzony 20 marca 1895r w Koźminie, pow. Krotoszyny, woj. poznańskie, syn Michała i Marianny. Po ukończeniu szkoły powszechnej i zawodowej uzyskał uprawnienia do przyszłego zawodu- maszynisty pomp. Uczestnik powstania wielkopolskiego w latach (27.12.1918- luty 1919). Od 1930 r spotykamy go w Grudziądzu, gdzie pracował w Wodociągach Miejskich (od 2.11.1930r- 1.01.1968r) na stanowisku kierownika działu sieci wodociągowej. Działalność konspiracyjną rozpoczął od sabotażu i dywersji w „ trójkach” i „ piątkach”- w okresie okupacji hitlerowskiej 1939-1945. W okresie tym wspólnie z Leonem Sawalą i Stanisławem Górnym rozpoczął sabotaż od niszczenia wodomierzy. Przy każdej okazji uszkadzali mechanizmy, zrywali wskazówki, a zakładając nowe podawali fałszywy stan zużytej wody. Grupa ta zniszczyła łącznie 800 wodomierzy.

Oprócz sabotażu zainicjował dywersję polityczną. W tym celu w październiku 1939r w warsztacie wodomierzowni zmontował aparat nadawczo-odbiorczy i zainstalował go w kadłubie wodomierzowym. Aparat ten umieścił (wg Szymańskiego) w piwnicy obecnego budynku Wodociągów Miejskich na ul. Sienkiewicza. (Piwnica tego budynku do dzisiaj nie istnieje.) Wiadomości z owego aparatu przedostawały się drogą nielegalną do miasta, podtrzymywały na duchu społeczeństwo polskie.

Dnia 7 lipca 1941r Wł. Stanisławski wraz z bohaterską dwójką: Leonem Sawalą i Stanisławem Górnym podporządkował się „ Polskiej Organizacji Wojskowej” i równocześnie w tym samym dniu Wł. Stanisławski otrzymał dekret Komendy Okręgowej Pomorza-POW, z którego wynika, że został mianowany „chorążym kompanii wspieraczy lewego skrzydła.” Dekret podpisał ppk K. Pałkowski i por H. Gros. W ramach działalności POW, Wł. Stanisławski z kolegami odciął dopływ gazu do fabryki Pomorskiej Odlewni i Emalierni. Miało to kolosalne znaczenie, gdy zważy się okoliczność, że powyższa fabryka specjalizowała się w produkcji niezbędnych części dla samolotów niemieckich na froncie zachodnim i wschodnim (podczas II wojny światowej.) Inni z kolei pod kierownictwem ppor. Stanisława Jeździkowskiego wykoleili pociąg zdążający do Gardei. Potrzebną broń i materiały wybuchowe dostarczał z lotniska Stanisław Głapiak ps „Jan”, „Stefan”,

kmdt Obw. Dzielnica Południe AK do Edwarda Wawrzynkowskiego oraz Irena Wawrzynkowska. Działalność Wł. Stanisławskiego w ramach POW została zahamowana z chwilą aresztowania ppor. Stanisława Jeździkowskiego. W liście przemycanym z baraku na ul. Waryńskiego a skierowanym do Wł. Stanisławskiego pisał min... „Bardzo proszę zatroszczyć się o moją narzeczoną i przyszłą, niedoszłą teściową- Radtkową. Zależy mi bardzo na ich przyjaźni i miłości, ponieważ bardzo ich pokochałem. Ze mną sprawa jest przesądzona, nic dobrego mnie już nie czeka. Spełniłem swoją powinność wobec Ojczyzny. Żegnam Ciebie- Stasiu.” Był to jego najświętszy, patriotyczny, konspiracyjny testament (wg Stanisławskiego). Wiara, że to co ukrywał najgłębiej w sercu- zawarł, w ostatnim wierszu swojego listu. Okoliczności jego śmierci nie są znane.

Wł. Stanisławski w miarę zbliżania się powstania 1944r. na Pomorzu utrzymywał łączność z powołanymi komórkami AK w zakładach pracy i dzielnicach miasta. W tym zwłaszcza z Glapiakiem ps „Jan”, „Stefan” kmdt Obw. Dzielnica Południe AK do Edwarda Wawrzynkowskiego, a także bezpośrednio do Wawrzynkowskiego Edwarda kmdt- Dzielnic Śródmieścia Garnizonu AK, do kmdt dzielnicy AK „Lotnisko”-Roberta Burczyka ps „Kaszuba”, a także do kmdt rejonowego AK Jana Rochonia ps „Wilk”.

Gdy zbliżała się Armia Radziecka w 1945r, Wł. Stanisławski z St. Górnym i Leonem Sawalą odkrył tajne dokumenty dowództwa niemieckiego, które zawierały ważne informacje o likwidacji fabryki PPG.

W styczniu 1945r, gdy gestapo wpadło na trop, działalność konspiracyjna została zahamowana. Ocalał prawie, że „cudownie”. Zmarł w Grudziądzu.

1. Archiwa zakładowe (Wodociągi Miejskie- Grudziądz- rejestr pracowników)
2. Materiały własne (z przeprowadzonego wywiadu w latach 60-tych z śp. Wł. Stanisławskim)
3. Władysław Łatuszyński, Ostatnie walki „Rocznik Grudziądzki” tom I, str. 190-200
4. Kopia autentycznego Dekretu Komendy Okręgu Pomorze-POW dla Wł. Stanisławskiego.
5. Emil Ogłóza Pomorze walczące „ Pomorze w walce z niemczyzną” 1946r, str. 56-57.
6. Relacje Antoniego Szymańskiego- pracownika byłego zakładu- Wodociągi Miejskie.
7. Relacje Bogdana Balcera – pracownika byłego zakładu – Wodociągi Miejskie.
8. Stanisław Myśluborski- Wołowski, Ruch oporu, Szkice Grudziądzkie 1972r, str. 135- 142.

zatr. olo listw
z M. 02. 2003
zob. w. IV

Errata

diagramu E Rafińskiego nt. Władysław Stanisławski,
uczestnik POW i AK, jej sieci dywersyjnej na tyłach
wroga, pseudonim mieszany

Trzeciak amena w Temacie

Jak jest	Jak powinno być
Władysław Stanisławski ^{w temacie} uczestnik POW i AK, jej sieci dywersyjnej na tyłach wro- ga, pseudonim <u>mieszany</u>	Władysław Stanisławski ucze- nik. POW, jej sieci dywersyj- nej na tyłach wroga, ps <u>mieszany</u>
3 akapit, wiersz 3 Wł. Stanisławski otrzymał dekret Komendy Okręgowej Pomorza - POW, z którego wynika, że został mianowa- ny „chorążym kompanii piechoty „lewego skrzydła”	3 akapit, wiersz 3 Wł. Stanisławski otrzymał dekret Komendy Okręgowej Pomorza - POW, z którego wynika, że został mianowa- ny „chorążym piechoty kompanii wspieraczy lewego skrzydła”
3 akapit 3 wiersz od dołu Tnri z kolei pod kierownictwem ppor Stanisława Jezdz- kowskiego wykołubił drogę združawicy do Gardel	3 akapit, 3 wiersz od dołu Tnri z kolei pod kierownictwem ppor Stanisława Jezdz- kowskiego (naczm. dowod. oddziału przyrod- ca Wł. Stanisławskiego)
Ostatni wiersz 3 akapitu z T-strony Potrzebny broń i materiały wybuchowe dostarczał lotniska Stanisław Gła- piak ps „Jan”, „Stefan” kmdt Obw. Dzielnia Połud- nie AK do Edwarda Waw- rzyńkowskiego oraz Trena Wawrzyńkowska	Ostatni wiersz 3 akapitu z T-strony Potrzebny broń i materiały wybuchowe dostarczał z plot. miska Stanisław Głapiak ps „Jan”, „Stefan” kmdt Obw. Dzielnia Południe AK do Edwarda Wawrzyń- kowskiego, oraz Trena Wawrzyńkowska ps <u>mieszany</u> vide, s 2

Jak jest
 3 wiersz, 2 akapit-ii
 strony, w przykroci
 W tym zwiastera z Gl
 -piskiem ps „Jan”, „Stefan”
 -kmat Obw Dzielnica
 Potudnie TK do Edward
 -da Nawrznkowskiego
 -kmat - Dzielnicy Srod
 -miescia Garnizonu
 TK, do kmat dzielnicy
 AK „Lotnisko” - Robert
 -ta Burczyka ps „Ka
 -szuba”, a takze do
 -kmat rejonowego TK
 Jana Rochonia ps „Wilk”
 - w przykroci

Jak powinno byc
 3 wiersz, 2 akapit II
 strony, w przykroci
 W tym zwiastera z Gl
 -piskiem ps „Jan”, „Ste
 -fan” -kmat Obwodu
 Dzielnica Potudnie
 TK do Edwarda Naw
 -rznkowskiego -kmat
 - Dzielnicy Srodmiescia
 Garnizonu TK, do
 do kmat dzielnicy
 TK „Lotnisko” - Rob
 -berta Burczyka ps
 „Kaszuba” - a fak
 - do kmat rejon
 -owego TK Jana Ro
 -chonia ps „Wilk”

~~1 H...
 -...
 2 I...
 ...~~

2 akapit, za ps „Wilk”
 ...
 Czy Wl Stanislawski
 wybitny uczestnik
 POW w okr. okupacji
 hitlerowskiej (1939-45,
 przystapil do TK
 i blonil przynajmniej, tego
 nie widato czy Stanislawski

Jak jest	Jak powinno być
Brak przecin- - ków ^{je cudzymi opowies} w Bibliografii 1, 2, 3 4 bez zmian	1, 2, 3 4 bez zmian
5. Emil Ogłóza Po morze walczyce " Pomorze w walce z Niemcami "	Emil Ogłóza, Pomorze walczyce " Pomorze w walce z Niemcami "
1946, ss 56-57	1946, ss 56-57
6. bez zmian, po- dobnie z 7 pkt	
8 Stanisław Mysliborski - Wołow- ski Ruch oporu, Szkice Grudzińskie kie 1972 str 135-142	Stanisław Mysli- borski - Wołowski, Ruch oporu, " Szku- ce Grudzińskie " 1972 ss 135-142

8

Stanisławski Władysław (1895–1976), członek Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) i AK Insp. Grudziądz.

Urodzony 20 III 1895 w Koźminie pow. Krotoszyn woj. poznańskie, w rodzinie robotnika Michała i Marianny. Uczęszczał do Publicznej Szkoły Powszechnej w Koźminie i tu w roku szkol. 1906/1907 brał udział w strajku szkolnym. Dnia 16 I 1919 jako ochotnik wyjechał z drużyną „Sokoła”, by wziąć udział w powstaniu wielkopolskim. Czynnie uczestniczył w zdobyciu dzielnicy Poznania (Jeżyce), potem z „kompanią koźmińską” wyruszył na Krotoszyn i Rawicz, gdzie został ranny 5 II 1919. Po wyleczeniu służył w WP do 1921. Zdemobilizowany w stop. plut. Zamieszkał w Grudziądzu

przy ul. Narutowicza. Z zawodu maszynista pomp, początkowo pracował w Fabryce Narzędzi Rolniczych. Od 2 XI 1930 przez całą okupację był zatrudniony w Miejskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Grudziądzu.

Brak danych o udziale w kampanii wrześniowej. Już w pierwszym okresie okupacji, przypuszczalnie w ramach ZWZ, zainicjował utworzenie konspiracyjnej „trójki” z zadaniem prowadzenia sabotażu gospodarczego i dywersji politycznej. Razem z Leonem Sawalą i Stanisławem Górnym uszkodzili ok. 800 wodomierzy, co zmuszało okupanta do zwiększania produkcji, niemającej związku z wojną. „Trójka” zniszczyła też plany sieci wodociągowej, a plany przygotowywane przez okupanta musiały być stale korygowane z powodu podawania mylnych informacji. W październiku 1939 zainstalował aparat radiowy w kadłubie wodomierzowym (piwnica budynku obecnych Miejskich Wodociągów przy ul. Sienkiewicza) i prowadził nasłuch radiowy dla Zygmunta Koźlikowskiego ps. „Ogrodnik”, kmdt. Insp. ZWZ Grudziądz. Meldunki odbierała Kinga Zalewska ps. „Inka”, łączniczka Z. Koźlikowskiego. Informacje z nasłuchu kolportował prawdopodobnie do 1942. Dnia 7 VII 1941, razem z Leonem Sawalą i Stanisławem Górnym podporządkował się lokalnej grupie konspiracyjnej pn. Polska Organizacja Wojskowa (POW). Dekretem kmdy Okr. Pomorskiego POW tego dnia został mianowany na „chorążego piechoty kompanii wspieraczy lewego skrzydła”. Dekret podpisał „płk Pałkowski” (NN) i „por. H. Gros” (NN). Dowódcą W.S. był prawdopodobnie ppor. Stanisław Jeździkowski. W ramach działalności w POW współuczestniczył w odcięciu dopływu gazu do odlewni i emalierni, zakładu specjalizującego się w produkcji części do niemieckich samolotów. Działalność w POW została zahamowana po aresztowaniu S. Jeździkowskiego pod koniec 1941. W liście przemyconym z baraku przy ul. Waryńskiego (obecnie Mikołaja z Ryńska) S. Jeździkowski pisał do W. Stanisławskiego: *Bardzo proszę zatroszczyć się o moją narzeczoną i przyszłą, niedoszłą teściową Radtkową [...] Ze mną sprawa jest przesądzona, nic dobrego mnie*

9

już nie czeka. Spełniłem swoją powinność wobec Ojczyzny. Żegnam Ciebie – Staszek. Brak danych o zaprzysiężeniu do AK. W przygotowaniu akcji „Burza” na Pomorzu współpracował w AK ze Stanisławem Glapiakiem ps. „Jan”, „Stefan”, kmdt. Obw. Dzielnica Południe, utrzymując przez „Jana” łączność do Edwarda Wawrzynkowskiego (kmdt. Dzielnicy Śródmieście Garn. AK Grudziądz), Roberta Burczyka ps. „Kaszuba” (kmdt. Rejonu Lotnisko), Jana Rochonia ps. „Wilk”. Gdy zbliżał się front wschodni, z S. Górnym i L. Sawalą odkrył niemieckie plany likwidacji grudziądzkich Zakładów Przemysłu Gumowego. Uniknął aresztowań przeprowadzonych przez gestapo na terenie Grudziądza w styczniu 1945.

Po wojnie mieszkał w Grudziądzu i do 1 I 1968 pracował w Miejskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji. Zmarł 27 XII 1976 w Grudziądzu.

Odnaczony Medalem Niepodległości (nr 564–24/5462).

APAK: Kartoteka Insp. Grudziądz, T.: Hirsz H., Koźlikowski Z., Stanisławski W. (kserokopia autentycznego Dekretu Komendy Okręgu Pomorze POW), Zalewski T.; Archiwum Zakładowe Wodociągów Miejskich w Grudziądzu (rejestr pracowników); Wywiad z Wł. Stanisławskim z lat sześćdziesiątych, relacje Balcera B., Szymańskiego A. (w zbiorach autora); Klatt T., *O powstańcach wielkopolskich w Grudziądzu 1920–1996*, Gdańsk 2000, s. 15–16; Komorowski K., *Leksykon...*, s. 145; Łatuszyński W., *Ostatnie walki*, Rocznik Grudziądzki, t. I, s. 190–200; Myśliborski-Wołowski S., *Ruch oporu*, Szkice Grudziądzkie 1972, s. 135–142.

Edmund Rafiński

Star. biograf. konspiracji pomorskiej
1939-1945, Toruń 2004, s. 6.

IV/1. Korespondencja bieżąca z Fundacją:
- dot. Stanisławskiego Władysława

1. list E. Rafińskiego do Fundacji, rękopis,
7. II. 2003.

k. 2 s. 1-2

2. list E. Rafińskiego do Fundacji, rękopis,
11. II. 2003

k. 1 s. 3

3. list E. Rafińskiego do Fundacji, rękopis,
27. III. 2003

k. 1 s. 4-5

4. list Fundacji do E. Rafińskiego, kopia,
13. III. 2003.

k. 1 s. 6-7

Grodziszów, dnia 7. II. 2003^A

Wielce Szanowna Pani!

Przesyłam zapowiadziany podczas rozmowy telefonicznej diagram dotyczący: „Władysław Stanisławski, uczestnik POW i HK, jej sieci dywersyjnej na tyłach wroga, ps niezna-
-my”^{III} Diagram wg listu skierowanego ^{do mnie}

Przyznam się szczerze, że powyższy diagram kosztował mnie ^{wielę} wysiłku i zabiegów, zważywszy że korzystałem z własnych sta-
-rych notatek, z przeprowadzo-
-nych relacji w l. 60-tych
(gdzie obecnie nikt już w tym domu nie mieszka)

a także z relacji innych osób,
nie mówię o archiwum za-
kładowym i literaturze ^{diagramu}
Nie wiem jak ocenić to ^{w tym z przesłanego autentycznego dekretu} Spe-
jalisci z Torunia, ciekawy jestem
i jeżeli mogłaby Pani skreślić
do mnie do tej Sprawy kilka
słów, byłbym bardzo zadowo-
lony. Czekać z niecierpliwością.

Równocześnie przesyłam
ksero (powiększone) autentycz-
nego dekretu Komendy
Okręgowej Pomorza - POW - dla
Wł. Stanisławskiego, na pa-
mątkę - dla Fundacji.

Mój telefon

46 315 81

Z wyrazami szacunku
Edmund Rafiński

FUNDACJA
"Armia Krajowa i Armia Pomorska"
Armia Krajowa i Armia Pomorska
Województwo Pomorskie
Wpłynęło dnia: 10.02.2003
L. dz.: 356/19an-40/05
WYC
Załączniki: D.Ł. 1
Referent:

FUNDACJA
GENERALE
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

FUNDACJA
 "Archiwum i Muzeum Pomorskie
 Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polci.
 w Tarnobrzegu

Wpłynęło dnia: 19.02.2003
 L. dz. 393/30.m-410/03
 Nr N relle Scanowona Jan!

Załącznik
 25

G-dz, dnia 11.11.2003

3

Przesyłam ematę o lo cer
 tyku (diagramu) o St.
 Stanisławskim
 Bardzo przepraszam
 Za fotyż
 Ed. Rafinski

86-300 Gudziszęde.

Grudziądz, dnia 27. 03. 2003r. 4

Szanowna Pani!

Dziękuję Pani za poświęcenie moich uwag, zawartych w erracie, a dotyczących biogramu sp. Władysława Stanisławskiego. Równocześnie przepraszam, że roczniejszej nie odpisałam, ponieważ chorowałam i to poważnie, początkowo było to zatrucie pokarmowe, a później grypa z anginą. Obecnie jeszcze odzyskuję, ale jest lepiej.

Co do dyskietki - to odpada, wspaniale dorobiłam się komputera, dwie maszyny do pisania z miskiej emerytury naukowo-kielkiej (podobni brat), a diagram przesłał mi syn znajomego. Taką jest prawda.

Gdy poczułam się lepiej, wyruszyłam na podbój "zdjęcia".

Okazało się, że żyje bratanek Wł. Stanisławskiego, tylko gdzie?

Mając znajomych na ul. Kilińskiego wskazałam mi miejsce pracy -

vide, s 2

jego żony w Wielkim Tarpnie⁵ i tak
doszedłem do Pani Smelkowskiej.
W rozmowie z nią - prosiłem, gdy
będą mieli zdjęcie P. Stanisławskie
- go, niech mi następnego dnia przy-
nieśli. Ponadto szukali całej wie-
ści i znaleźli, które zaraz prze-
syłam.

A teraz, co się tyczy Jana Rochonia
Podjąłbym się napisania biogramu
komendanta rejonowego HK - obwo-
-du Grudziądz, pod warunkiem, że
otrzymam dokumenty w tej sprawie z
Fundacji, - lecz w terminie późnym
spym (po 10. IV), - gdy poczuję się
lepiej.

Lecz wyrażę szacunek i serdeczne
poddziękowanie
E. Rafinski

P.S. Te Zdjęcia, - które zdobyłem eu-
-szys się najbardziej, - a które przesy-
łam Fundacji, - wspaniale były, -
- nie - mi myślałem, a zostały
- uwiecznione sukcesem.

FUNDACJA

ARCHIWUM I MUZEUM POMORSKIE ARMII KRAJOWEJ ORAZ WOJSKOWEJ SŁUŻBY POLEK

BIURO FUNDACJI • 87-100 TORUŃ • UL. WIELKIE GARBARY 2 • TEL./FAX (0-56) 65-22-186
<http://www.um.torun.pl/AK>, e-mail: AK@um.torun.pl, fapak@wp.pl

KONTO: WIELKOPOLSKI BANK KREDYTOWY SA W TORUNIU • NR RACHUNKU 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

odp. na L. dz. 356 i 393

Toruń 13.03.2003 r

+ odp. Wł. Stanisławskiego
+ biogram J. Rochonia

L. dz. 611/Bm - 610/03

Pan

Edmund Rafiński

86-300 Grudziądz

Szanowny Panie!

Bardzo serdecznie dziękuję za list z biogramem

śp. Władysława Stanisławskiego. W nowej wersji-redakcyjnej
naniosę wszystkie Pana uwagi zawarte w erracie, chociaż
najlepiej byłoby, gdyby przysłał nam Pan już wersję poprawioną,
tym bardziej, że na pewno ma Pan ją na dyskietce. Oczywiście
wersję poprawioną także przez recenzenta naukowego, prześlę Panu
do autoryzacji. W najbliższym czasie prześlę także oficjalną
prośbę o napisanie biogramu.

Do tej pory nie został opracowany biogram Jana Rochonia.
Czy może znalazłby Pan czas na jego napisanie do 1.07.br.
Chętnie dostarczę Panu materiały, jakie posiadamy na jego temat.

Czy możliwe jest do zdobycia zdjęcie Władysława
Stanisławskiego ? Jestem Panu bardzo wdzięczna za współpracę i

FUNDACJA
ARCHIWUM I MUSEUM POMORSKIE
OKRĘG WOLKOWY
7

przepraszam, że od razu nie odpisałam na list, ale niekiedy
naprawdę trudno "się wyrobić", zwłaszcza, że przygotowuję
wydanie cz.6 "Słownika" i równocześnie trzeba ciągnąć pracę
bieżącą.

Łączę serdeczne pozdrowienia i wyrazy szacunku.

Z poważaniem

Elżbieta Skerska
Elżbieta Skerska
dokumentalistka

T: M: 1226/2041 Som.

Grudziądz

Stanisławski Władysław

Warty i informacyjne

k. 3

A

Stamintowski ...

Grodziński
PK 1

notatki z dnia w dniu w dniu J. Zaleskiego

Podaje się patrzeć;

w Grodzińskim byli Brzeski,

Stamintowski + 16 ludzi

23

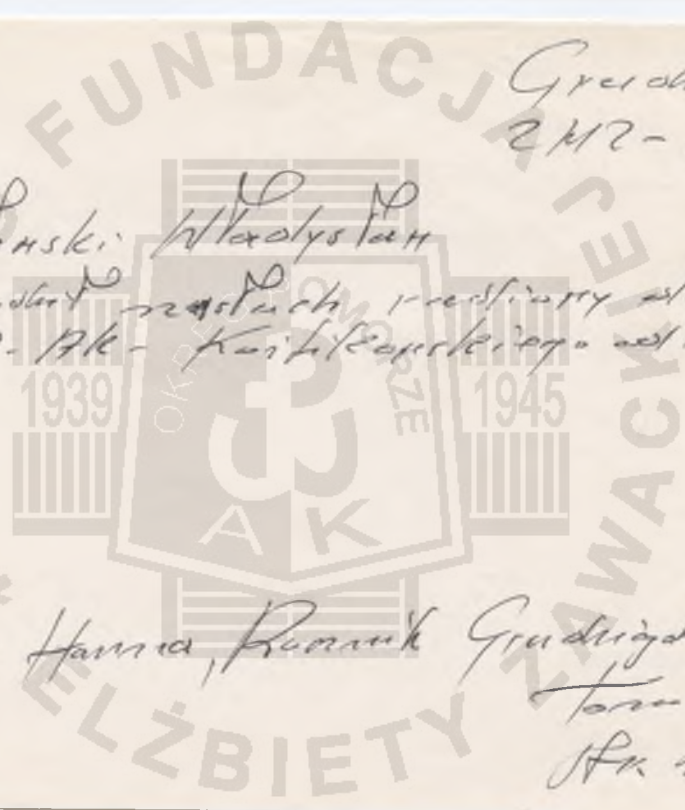
2/

Grudziądzko
2M2- AK 21

Janisławski Władysław
prowadzący rachunki i księgi w roku
2M2- AK - Księgarnia Książki 1940

Dobronska Hanna, Prorok Grudziądzki
Tom XII
AK 24B

#M-97

a
++ Stanisławski Władysław
plut. (1895-1976);

Grudziędz
sabotaż i
dywersja polsk.
POW 3

uczestnik powstania wielkopolskiego;
z WP zdemobilizowany 2. Ok. 1921r. w
stop. plutonowego; zamieszkał w Grudziądzu;
w czasie okupacji zorganizował grupę (3osob.),
które org. sabotaż w Miejskim Przedsiębior-
stwie Wodociąg. i Kanalizacji, tu pracował;
- miszeryli wodociąg, plamy oleju wodny i
gazowy, org. dywersję polityczną - mostkach
radiowych i kolportaż wiadomości do 1942r.
od 7. 07. 1941r. .razem z kolegami
verte

- Leonem Sawalą i Stanisławem Górnym
podporządkował się powstaniu w Grudziądzu
Polskiej Organizacji Wojskowej

zob: Elżbieta Jurdzeń, O powstaniach wielko-
polskich w Grudziądzu 1920-1996,
Gdańsk, 2000, str. 15-16

Wł. W. 101

Stanisławski Władysław

ZESKANOWANE

